

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 154

Warszawa, 13 listopada 2023 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Michała Wawera.

(-) Konrad Berkowicz; (-) Karina Anna Bosak; (-) Krzysztof Bosak; (-) Grzegorz Braun; (-) Bronisław Foltyn; (-) Roman Fritz; (-) Krzysztof Mulawa; (-) Bartłomiej Pejo; (-) Grzegorz Adam Płaczek; (-) Włodzimierz Skalik; (-) Krzysztof Tuđuj; (-) Witold Tumanowicz; (-) Stanisław Tyszka; (-) Michał Wawer; (-) Przemysław Wipler.

USTAWA

z dnia 2023 r.

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Art. 1. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1230; zm.: Dz. U. z 2023 r. poz. 614, poz. 1429 i poz. 1941) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 ust 1 skreśla się pkt 5;
- 2) w art. 11 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące.”;
- 3) w art. 12 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
„2a. Dobrowolnie ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają na swój wniosek osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące.”;
- 4) w art. 13 skreśla się pkt 4 oraz pkt 5.

Art. 2. 1. W pierwszym roku obowiązywania ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy, niebędące mikroprzedsiębiorcami, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

2. W drugim roku obowiązywania ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy, niebędące mikroprzedsiębiorcami, małymi lub średnimi przedsiębiorcami, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

3. W ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie przepisów zwalniających z obowiązku podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy, których to zwolnienie dotyczy, zobowiązane są do złożenia oświadczenia w sprawie chęci kontynuacji podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu.

4. W przypadku braku złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 3 przyjmuje się, że osoby, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy wyraziły chęć dalszego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu.

5. Przepisy art. 36 stosuje się odpowiednio.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy jest stopniowa likwidacja uciążliwego obowiązku opłaty składek na ubezpieczenie społeczne na rzecz wprowadzenia systemu dobrowolnych składek dla przedsiębiorców. W pierwszym roku jej obowiązywania dobrowolność ubezpieczeń

miałaby objąć mikroprzedsiębiorców, w drugim małych i średnich, a od trzeciego wszystkich przedsiębiorców.

Każdy pracujący Polak oddaje przeciętnie państwu około 40% swoich dochodów w formie PIT, składek na ZUS i składek na NFZ. Następnie płaci VAT, akcyzę oraz różne paropodatki, w wyniku czego ponad połowa dochodów pracującej części społeczeństwa trafia w ręce polityków i biurokratów. Rząd rzuca kłody pod nogi najbardziej pracowitym i przedsiębiorczym Polakom zabierając im większość owoców ich pracy. Najlepszym przykładem ucisku fiskalnego są składki na ZUS dla przedsiębiorców, które w 2024 r., łącznie ze składką zdrowotną wyniosą ponad 2000 zł miesięcznie. Kwota ta jest dla nich ogromnym obciążeniem i stanowi trudną do przekroczenia barierę dla rozwoju małych firm, a także częstą przyczynę ich bankructwa lub ucieczki w szarą strefę.

W zamian za te wszystkie daniny otrzymujemy wizję głodowych emerytur, niewydolny system ochrony zdrowia i niedostosowaną do potrzeb rynku pracy edukację. Wiele z naszych wspólnych pieniędzy jest bezmyślnie wydawanych na ciągle rozrastającą się biurokrację, która te podatki zbiera, a także na coraz to nowe programy socjalne. Skala rozkradania i marnotrawienia pieniędzy w naszym państwie jest gigantyczna.

Powyższe potwierdzają dane statystyczne. Z danych ZUS wynika, że według stanu z 31 grudnia 2022 roku, liczba aktywnych płatników z zadłużeniem wobec ZUS wyniosła ponad 630,1 tys. To o 34,6 proc. więcej niż rok wcześniej, kiedy było ich przeszło 468,1 tys. Łączna kwota zadłużenia to 17,336 mld zł. Z danych ZUS wynika, że co do zasady zadłużenie dotyczy mikrofirm i małych przedsiębiorców, dla których znaczne podwyższenie obciążeń bardzo mocno wpłynęło na rentowność biznesu. Właściciele firm widzą w swoim portfelu, że skala obciążeń wzrosła w sposób znaczący i nie trafia do nich stwierdzenie często powtarzane przez wszystkie dotychczasowe rządy w Polsce, że składki na ZUS to nie jest podatek nakładany głównie na przedsiębiorców. Z tych powodów projektodawca proponuje zniesienie obowiązku opłaty składek emerytalnych, rentowych, chorobowych oraz wypadkowych przez przedsiębiorców.

Jak pokazują badania sondażowe wykonane przez Instytut Badawczy IPC w 2019 r., aż 45% przedsiębiorców zadeklarowało rezygnację z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, a 43% opłacałoby je nadal, nawet gdyby istniała możliwość rezygnacji. Sondaż ten pokazał też, że 88,6% przedsiębiorców, którzy chcieliby zrezygnować z obowiązkowego ZUS-u zadeklarowało chęć przystąpienia do prywatnych ubezpieczeń, a 37,9% zrobiłoby to nawet jeśli koszt i poziom świadczeń był podobny do oferowanych w systemie publicznym. Prawie co trzeci (32,2%) respondent wybrałby system prywatny niezależnie od kosztów, natomiast pozostałe 18,5% badanych uzależniło swoją decyzję od wysokości składki.

Wprowadzenie dobrowolnego ZUS-u poprawiłoby warunki prowadzenia firmy, wpływając pozytywnie na wszelkie inicjatywy biznesowe, przekładając się tym samym na rozwój gospodarczy kraju. Przedsiębiorcy, wśród których jest wielu młodych i energicznych Polaków, powinni mieć wybór, czy korzystać z ubezpieczenia emerytalnego w ZUS, czy oszczędzać gdzieś indziej lub samodzielnie.

Przykłady państw Unii Europejskiej, takich jak Niemcy, wyraźnie wskazuje, że dobrowolne składki społeczne pozytywnie wpływają na rozwój przedsiębiorczości. Także w innych państwach można odnaleźć regulacje odnoszące się do dobrowolnego podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu przez osoby samozatrudnione. Przedsiębiorcy w Bułgarii i Czechach mogą dobrowolnie ubezpieczyć się od skutków ryzyka, choroby, macierzyństwa czy wypadku przy pracy. Francja zakłada dobrowolność ubezpieczenia na okoliczność wypadku przy pracy, choroby zawodowej czy bezrobocia. System zabezpieczenia społecznego w Hiszpanii zakłada dobrowolność uczestnictwa w ubezpieczeniu wypadkowym pod warunkiem, że osoby prowadzące działalność na własny rachunek zdecydowały się na pokrycie ewentualnych kosztów wypadków przy pracy z innych źródeł. W Portugalii dobrowolność ubezpieczenia chorobowego zależna jest od wysokości przychodów, a m.in. na Litwie i w Estonii, a także w krajach nienależących do UE jak Szwajcaria i Nowa Zelandia, prowadzący działalność na własny rachunek mogą wykupić ubezpieczenie emerytalne w ramach drugiego filara systemu emerytalnego na zasadach dobrowolności.

Szacuje się, że miesięcznie suma składek emerytalnych, rentowych i wypadkowych wynosi ok 1,15 mld złotych. Przy założeniu, że z możliwości rezygnacji w opłacaniu składek skorzysta 25% uprawnionych, składki w przybliżeniu wyniosą 866 mln zł. Biorąc pod uwagę roczne uszczuplenie wpływów do ZUS wynika, że sięgnie ono ok. 3,4 mld zł.

Projektowana zmiana będzie miała pozytywny wpływ na sytuację mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności nowych i drobnych przedsiębiorców, innowatorów oraz start-upów. Zmniejszenie klina podatkowego wskutek likwidacji obowiązkowych składek emerytalnych i rentowych dla przedsiębiorców w sposób znaczący ułatwi nowym przedsiębiorcom wejście na rynek. Firmy te od początku swojego istnienia znajdują się w intensywnej fazie inwestycyjnej. Pomimo braku osiągania dochodów, zmuszone są jednak do zapłaty obowiązkowych składek ZUS. Zniesienie obowiązku opłaty składek ZUS w sposób znaczący ułatwiłoby działalność tego rodzaju firm. Ponadto, projektowana zmiana pozytywnie wpłynie na firmy oferujące ubezpieczenia społeczne w sektorze prywatnym.

W efekcie powyższego projekt będzie miał korzystny wpływ na całą gospodarkę, gdyż zlikwiduje nieprzekraczalne bariery rozwojowe dla wielu małych firm, dając im szansę na zwiększenie inwestycji, wzrost innowacyjności i produktywności. Dzięki temu będą one mogły stać się kołem zamachowym dla wzrostu gospodarczego oraz wzrostu innowacyjności i produktywności całej gospodarki.

Projekt ustawy zawiera przepisy przejściowe, zgodnie z którymi przedsiębiorcy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy będą mieli czas na zgłoszenie braku chęci podlegania ubezpieczeniom społecznym. Brak zgłoszenia będzie oznaczał dalsze podleganie ubezpieczeniom społecznym na dotychczasowych zasadach.

Ponadto w celu złagodzenia negatywnych skutków dla budżetu państwa projekt zakłada stopniowe wprowadzanie dobrowolności składek na ZUS. W pierwszym roku miałyby on objąć

jedynie tych, którzy najbardziej odczuwają negatywne skutki obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, czyli mikroprzedsiębiorców. W dalszych etapach dobrowolność byłaby rozszerzana na kolejne grupy przedsiębiorców.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy może wpłynąć pośrednio na budżet państwa z powodu zmniejszenia środków w FUS.

Projekt ustawy nie ma wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Warszawa, 15 listopada 2023 r.

BAS-WAPEiM-24/23

SEKRETARIAZ CIOY SZEFA KS
L.dz. DS. 120.416.2023(2)
Data wpływu 16.11.2023

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Wawer)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2021 r. poz. 483, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Celem projektowanej ustawy o zmianie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1230, ze zmianami, dalej: ustawa) jest zniesienie obowiązku podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby współpracujące z nimi, oraz poddanie tych osób dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu (art. 1 projektu). W projekcie przewidziano, że w terminie trzech miesięcy od wejścia w życie przepisów zwalniających z obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, których dotyczy zwolnienie, będą zobowiązane do złożenia oświadczenia w sprawie chęci kontynuacji podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. W przypadku braku złożenia takiego oświadczenia zostanie przyjęte, że osoby te wyraziły chęć dalszego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

Ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Artykuł 151 akapit 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TfUE) stanowi, że Unia i państwa członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich wyrównanie, z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu. Zgodnie z art. 153 ust. 1 lit. c TfUE, mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule 151 TfUE, Unia wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich m.in. w dziedzinie zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej pracowników. Zgodnie jednak z art. 153 ust. 4 TfUE przepisy UE uchwalone na podstawie tego artykułu nie naruszają prawa państw członkowskich do określania podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na ich równowagę finansową.

Materia objęta projektem ustawy jest regulowana przez m.in:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, s. 1),
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009, s. 1),
- dyrektywę Rady z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (79/7/EWG) (Dz. Urz. WE L 6 z 10.01.1979, s. 24),
- dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własny rachunek oraz uchylająca dyrektywę Rady 86/613/EWG (Dz. Urz. UE L 180 z 15.07.2010, str. 1).

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projektowane przepisy przewidujące zniesienie obowiązku podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące i

poddające te osoby dobrowolnym ubezpieczeniom chorobowym i wypadkowym nie naruszają prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie jest sprzeczny z prawem UE.

Akceptował:

Dyrektor

Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Warszawa, 15 listopada 2023 r.

BAS-WAPEiM-25/23

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SP-102.000.4.5.2023
Data wpływu 16.11.2023

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

**Opinia w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy
poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Michał Wawer) jest projektem ustawy
wykonującej prawo Unii Europejskiej**

Celem projektowanej ustawy o zmianie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1230, ze zm., dalej: ustawa) jest zniesienie obowiązku podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby współpracujące z nimi, oraz poddanie tych osób dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu (art. 1 projektu). W projekcie przewidziano, że w terminie trzech miesięcy od wejścia w życie przepisów zwalniających z obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, których dotyczy zwolnienie, będą zobowiązane do złożenia oświadczenia w sprawie chęci kontynuacji podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. W przypadku braku złożenia takiego oświadczenia zostanie przyjęte, że osoby te wyraziły chęć dalszego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

Ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Projekt jest objęty prawem UE. Nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Akceptował:

Dyrektor

Biura Analiz Sejmowych

Sobolewski

Przemysław Sobolewski

Warszawa, dnia 29 listopada 2023 r.

BAS-WAP/WASiE/WAZSP-121/23

Pan Minister
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

DS. 1600. 141. 2023

23.11.2023

Ocena Skutków Regulacji
zawartej w poselskim projekcie ustawy
o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych
(przed nadaniem numeru druku¹)

I. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu jest zmniejszenie kosztów i uciążliwości związanych z opłacaniem obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących. Zakłada się możliwość objęcia tych osób ubezpieczeniami społecznymi dobrowolnie.

II. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

W projekcie zaproponowano wyłączenie osób prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących z zakresu podmiotowego obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych poprzez skreślenie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W projekcie nie przewiduje się zmiany art. 8 ust. 6 tej ustawy, zgodnie z którym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SH-WP.020-4.19.2023
Data wpływu 30.11.2023

¹ Projekt o sygn. SH-020-2/23 znajduje się w wykazie projektów wniesionych, którym nie został jeszcze nadany numer druku sejmowego.

1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a;

2) twórcę i artystę;

3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:

a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,

b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;

4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;

4a) akcjonariusza prostej spółki akcyjnej wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług;

4b) komplementariusza w spółce komandytowo-akcyjnej;

5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900).

Zgodnie z art. 8 ust. 6a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność nie uważa się w rozumieniu tej ustawy osoby fizycznej, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Obecnie osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Skreślenie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych spowoduje, że osobom tym będzie przysługiwać prawo do dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi jako „osobom, które nie spełniają warunków do objęcia tymi ubezpieczeniami obowiązkowo” na podstawie art. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 10 tej ustawy, jeżeli okres dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi przekracza 10 lat, nie obowiązuje gwarancja wypłaty minimalnego świadczenia, w wypadku gdy stan własnego konta ubezpieczonego nie będzie go zapewniał.

Proponuje się, żeby zaprojektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. Zamieszczone w art. 2 projektu przepisy przejściowe wprowadzają obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dla niektórych osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem osób fizycznych, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, czyli wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej. W pierwszym roku obowiązywania ustawy nadal ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym mają podlegać osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy niebędące mikroprzedsiębiorcami, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Oznacza to, że w pierwszym roku obowiązywania ustawy z obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wyłączeni mają być mikroprzedsiębiorcy, czyli przedsiębiorcy, którzy w co najmniej jednym roku z dwóch ostatnich lat obrotowych spełniali łącznie następujące warunki:

- a) zatrudniali średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
- b) osiągnęli roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz z operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów ich bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

W drugim roku obowiązywania ustawy nadal ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym mają podlegać osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy niebędące mikroprzedsiębiorcami, małymi lub średnimi przedsiębiorcami, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Oznacza to dodatkowe wyłączenie w drugim roku obowiązywania ustawy z obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych małych i średnich przedsiębiorców.

Nie określono szczegółowych zasad, na jakich osoby wskazane w art. 2 ust. 1 i 2 projektu miałyby nadal obowiązkowo podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Dotyczy to na przykład kwestii podstawy wymiaru składek. Obecnie zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 5a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku. Projekt nie przewiduje zmian w art. 18 ust. 8, który odwołuje się do art. 6 ust. 1 pkt 5, który zgodnie z projektem miałby być skreślony.

W ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie przepisów zwalniających z obowiązku podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym niektóre osoby prowadzące działalność pozarolniczą (te, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) byłyby zobowiązane do złożenia „oświadczenia w sprawie chęci kontynuacji podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu”. W przypadku braku złożenia oświadczenia przyjmuje się, zgodnie z projektem, że osoby te wyraziły chęć dalszego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Zgodnie z projektowanym art. 2 ust. 5 przepisy art. 36 stosuje się odpowiednio. Chodzi prawdopodobnie o art. 36 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który określa zasady dokonywania zgłoszeń ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych.

Obecnie zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych objętych projektem „osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5”, z zastrzeżeniem ust. 2 (osób współpracujących), należy do tych osób i powinien być zrealizowany w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia. Każda osoba, w stosunku do której wygaś tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu (art. 36 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Natomiast na podstawie art. 36 ust. 5 tej ustawy osoby, które są obejmowane ubezpieczeniami społecznymi na zasadach dobrowolności, zgłaszają wniosek o objęcie ich ubezpieczeniem w terminie przez nie wybranym. Nie jest zatem jasna relacja złożenia oświadczenia, o którym mowa w projekcie do dotychczasowych zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, wyrejestrowania z ubezpieczeń

obowiązkowych i wniosków o ubezpieczenie dobrowolne (por. w szczególności art. 36 ust. 14a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym o zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu dotyczących tytułu ubezpieczenia oraz rodzajów ubezpieczeń i terminów ich powstania, płatnik składek zawiadamia Zakład poprzez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych zawierającego prawidłowe dane).

Dla części z osób objętych obecnie ubezpieczeniami jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność przewiduje się dobrowolne ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe (wprowadzenie proponowanych przepisów odpowiednio art. 11 ust. 2a i art. 12 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Uprawnienie to ma objąć prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące. Pozostałe osoby prowadzące pozarolniczą działalność (np. wspólnicy wskazanych w przepisach spółek) nie miałyby możliwości przystąpienia do ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego.

W obecnym systemie ubezpieczeń ubezpieczenie wypadkowe funkcjonuje jedynie jako ubezpieczenie obowiązkowe. Wprowadzenie dobrowolnego ubezpieczenia wypadkowego stanowiłoby poważną zmianę systemową, wymagającą opracowania metod jego wdrożenia. W projekcie ani w jego uzasadnieniu nie doprecyzowano, czy dobrowolne zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych są od siebie niezależne, czy też dobrowolne zgłoszenie do któregośkolwiek z rodzajów ubezpieczenia ma być powiązane z innym rodzajem ubezpieczenia. Obecnie obowiązkowe ubezpieczenie wypadkowe jest powiązane z ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, z wyjątkami wskazanymi w ust. 2. Literalne brzmienie projektowanego art. 12 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewiduje takiego związku. Dotyczy to również projektowanego art. 11 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Obecnie zgodnie z art. 11 ust. 2 dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 7b, 8 i 10. Oznacza to, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe nigdy nie jest ubezpieczeniem samoistnym, lecz pozostaje

w ścisłym związku z objęciem z mocy prawa obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi i może być realizowane wyłącznie w okresie, w którym istnieje tytuł podlegania tym ubezpieczeniom (art. 11 ust. 2, art. 13 pkt 4, art. 14 ust. 1 i 2 u.s.u.s.; wyroki SN z 5.12.2017 r.: II UK 573/16, LEX nr 2434455; II UK 106/07, LEX nr 346189). Możliwość objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym ograniczona jest warunkiem obowiązkowego podlegania wnioskującej osoby ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów wymienionych w art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (uchwała SN (7) z 11.07.2019 r., III UZP 2/19). Umożliwienie samoistnych dobrowolnych ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego oznaczałoby poważną modyfikację dotychczasowych zasad, istotną liberalizację dostępu do świadczeń, przede wszystkim z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz zmianę relacji między wysokością składek i świadczeń, co może mieć negatywny wpływ na bilans Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Obecnie samoistna nie jest również podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe (art. 20 u.s.u.s.; wyrok SN z 5.12.2007 r., II UK 106/07). Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych podlegających dobrowolnie tym ubezpieczeniom, o których mowa w art. 7, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż kwota minimalnego wynagrodzenia, z zastrzeżeniem ust. 3, 9 i 10 (art. 18 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Projekt nie obejmuje określenia podstawy wymiaru składek na proponowane dobrowolne ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe ani nie przewiduje zmian w art. 18 ust. 8 lub innych przepisach ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odnoszących się do podstawy wymiaru składek. Jeżeli proponowane dobrowolne ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe nie miałyby być powiązane z ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, nie będzie regulacji określającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe.

W art. 1 pkt 4 projektu przewiduje się skreślenie przepisów określających okres obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom niektórych osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób współpracujących. Nie odniesiono się do okresów ubezpieczenia objętych obecnie ubezpieczeniami na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wspólników spółki jawnej, partnerskiej lub komandytowej, komplementariuszy w spółce komandytowo-akcyjnej oraz osób świadczących pracę lub usługi w zamian za akcje obejmowane w prostej spółce akcyjnej (odpowiednio art. 13 pkt 4a, 4b i 5a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Również te osoby byłyby wyłączone z zakresu ubezpieczeń obowiązkowych na skutek wprowadzenie projektowanych zmian.

Skreślenie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych spowoduje wątpliwości związane ze stosowaniem art. 36b tej ustawy. Obecnie przewiduje on, że osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, będące przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, mogą dokonywać zgłoszeń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 11, lub zmiany danych wykazanych w tych zgłoszeniach, z zastrzeżeniem art. 36 ust. 14, na podstawie ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy. Za dzień dokonania zgłoszeń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 11, lub zmiany danych wykazanych w tych zgłoszeniach uważa się dzień złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wraz z żądaniem dokonania tych zgłoszeń lub zmiany danych wykazanych w tych zgłoszeniach. Wywoła to wątpliwości dotyczące stosowania tego uproszczonego trybu dokonywania przez przedsiębiorców zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych, w szczególności dobrowolnych.

Obecnie zaprojektowane brzmienie przepisów może wywoływać wątpliwości, czy skutkiem niespełnienia warunków do objęcia ubezpieczeniami społecznymi jest brak obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego tych osób (art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych; t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 561 ze zm.) oraz opłacania składek na Fundusz Pracy (art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji

zatrudnienia i instytucjach rynku pracy; t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 ze zm.), co ma wpływ na prawo do świadczeń związanych z opłacaniem stosownych składek.

III. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Przedstawione poniżej informacje dotyczące systemu ubezpieczeń społecznych w państwach Unii Europejskiej, EFTA i Szwajcarii zostały opracowane na podstawie danych Systemu Wzajemnej Informacji o Ochronie Socjalnej (MISSOC)².

MISSOC od 1990 r. jest platformą stałej wymiany informacji na temat ochrony socjalnej między państwami członkowskimi UE/EFTA. Baza danych zawiera informacje na temat systemów ochrony socjalnej i ich organizacji w 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej, 3 państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego – Islandii, Liechtensteinie i Norwegii, a także w Wielkiej Brytanii (do 1 lipca 2019 r.) i Szwajcarii.

Analizie poddano przegląd przepisów systemu ubezpieczeń społecznych w następujących kategoriach: ubezpieczenie zdrowotne, świadczenie pieniężne z tytułu choroby, ubezpieczenie rentowe, ubezpieczenie wypadkowe i ubezpieczenie emerytalne wskazując, które z nich są obowiązkowe dla osób samozatrudnionych w poszczególnych państwach oraz czy różnią się od tych dla osób pozostających w stosunku pracy, a także w jakim zakresie są dobrowolne. Ponadto, ze względu na specyfikę istniejących systemów odrębnie przedstawione zostały informacje o systemach ubezpieczenia społecznego w Niemczech i Szwajcarii.

Ubezpieczenie zdrowotne

Ubezpieczenie zdrowotne obejmuje świadczenia opieki zdrowotnej, m.in.: wizyty lekarskie, zabiegi i pobyt w szpitalu, refundację recept i niektórych środków leczniczych. Nie obejmuje wypłaty zasiłków chorobowych i macierzyńskich. Ubezpieczenia zdrowotne, co do zasady są obowiązkowe we wszystkich państwach UE i EFTA – również dla osób samozatrudnionych. Pewnymi wyjątkami są: Austria, Czechy, Luksemburg i Malta.

² System Wzajemnej Informacji o Ochronie Socjalnej MISSOC (*Mutual Information System in Social Protection*), <https://www.missoc.org/>.

W Austrii nie ma obowiązkowego ubezpieczenia, jeśli suma wszystkich zarobków nie przekracza krańcowego progu zarobków (*Geringfügigkeitsgrenze*) wynoszącego 500,91 EUR miesięcznie (2023), jednakże w takim przypadku możliwe jest specjalne ubezpieczenie dobrowolne. W Czechach zwolnione są z obowiązkowego ubezpieczenia dwa rodzaje dodatkowych umów o pracę (tj. *Dohoda o pracovní činnosti*, *Dohoda o provedení práce*), jeśli miesięczne zarobki nie przekraczają 4 000 CZK (165 EUR) / 10 000 CZK (413 EUR). W takim przypadku nie ma możliwości zawarcia dobrowolnego ubezpieczenia. Dodatkowo dobrowolne wyłączenie (*opt-out*) z obowiązku ubezpieczenia nie jest możliwe, chociaż istnieje możliwość zawieszenia płatności składki podczas pobytu poza UE przez co najmniej 6 miesięcy (osoba musi udowodnić, że jest ubezpieczona medycznie za granicą przez cały pobyt). W Luksemburgu osoby, które wykonują swój zawód sporadycznie i nieregularnie przez okres nieprzekraczający trzech miesięcy w roku kalendarzowym, są zwolnione z obowiązkowego ubezpieczenia. Na wniosek zainteresowanej osoby działalność wykonywana incydentalnie w dziedzinie kultury lub sportu na rzecz stowarzyszenia bez celu zarobkowego jest zwolniona z ubezpieczenia, jeżeli dochód zawodowy z tego tytułu nie przekracza dwóch trzecich minimalnego wynagrodzenia socjalnego rocznie. Na Malcie np. osoby zatrudnione dorywczo, których celem nie jest prowadzenie działalności handlowej lub gospodarczej czy osoby zatrudnione na mniej niż 8 godzin tygodniowo nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

W państwach, w których podleganie ubezpieczeniu zdrowotnemu powiązane jest np. z kwestią zatrudnienia i opłacania składek, istnieje możliwość dobrowolnego przystąpienia do ubezpieczenia zdrowotnego w przypadku, gdy nie ma innych, automatycznych przesłanek do bycia ubezpieczonym (np. Chorwacja, Estonia, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Niemcy, Węgry).

Świadczenie pieniężne z tytułu choroby

W przypadku świadczeń pieniężnych z tytułu choroby w niektórych państwach są one integralną częścią ubezpieczenia zdrowotnego i podlegają tym samym przepisom co ubezpieczenie zdrowotne. Co do zasady, w większości państw jest ubezpieczenie chorobowe jest ubezpieczeniem obowiązkowym. W przypadku Luksemburga możliwe jest zwolnienie z ubezpieczenia chorobowego na wniosek

osoby samozatrudnionej, jeśli dochód z działalności nie przekracza jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia socjalnego rocznie. W Bułgarii, Czechach, i Lichtensteinie jest ono ubezpieczeniem dobrowolnym. Osoby samozatrudnione muszą złożyć wniosek o włączenie (*opt-in*) do programu. W przypadku Irlandii osoby samozatrudnione zasadniczo nie są objęte świadczeniami pieniężnymi z tytułu choroby. Wsparcie dochodowe dostępne dla osób samozatrudnionych w przypadku choroby jest przyznawane zgodnie z przepisami ogólnego systemu pomocy społecznej, zaś we Włoszech - ogólnie rzecz biorąc, nie istnieje żaden system ochrony świadczeń pieniężnych z tytułu choroby obejmujący osoby prowadzące tradycyjną działalność na własny rachunek. Pokrycie kosztów choroby w przypadku hospitalizacji i zwolnienia lekarskiego dla określonych kategorii "nowych" samozatrudnionych zarejestrowanych w oddzielnym systemie emerytalnym (*Gestione Separata*) jest możliwe dla osób samozatrudnionych płacących składki na ten system, pod warunkiem że ich roczny dochód z pracy przekracza 5 000 EUR.

Ubezpieczenie rentowe

Ubezpieczenie rentowe, a więc ubezpieczenie społeczne, które gwarantuje świadczenie pieniężne w przypadku utraty zdolności do pracy lub śmierci osoby, która zapewnia rodzinie utrzymanie jest obowiązkowe dla osób samozatrudnionych. Jak wynika z danych MISSOC, w państwach członkowskich UE i OECD osoby samozatrudnione są, co do zasady, objęte powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych na takich samych zasadach, co osoby pozostające w stosunku pracy. Uogólniając wnioski z przeglądu uregulowań prawnych obowiązujących w kilkudziesięciu różnych państwach można przyjąć, że ubezpieczenie rentowe stanowi obowiązkowy element systemu ubezpieczeń społecznych, finansowany ze składek pracowników najemnych i osób samozatrudnionych oraz zapewniający świadczenie zależne od zarobków, składek i stażu pracy. Osoby samozatrudnione nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu rentowemu w nielicznych, wąsko określonych przypadkach, związanych głównie z osiąganiem niskich dochodów. Przykładowo w Rumunii dotyczy to samozatrudnionych, których miesięczny dochód jest mniejszy niż wysokość minimalnego wynagrodzenia, na Słowacji dotyczy to samozatrudnionych, którzy osiągają dochód mniejszy niż połowa wysokości przeciętnego wynagrodzenia,

w Luksemburgu dotyczy to samozatrudnionych, którzy osiągają dochód mniejszy niż 1/3 wysokości minimalnego wynagrodzenia, zaś w Finlandii dotyczy to samozatrudnionych w ciągu pierwszych czterech miesięcy pracy oraz samozatrudnionych osiągających dochód poniżej 8 575 EUR rocznie (przy przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu wynoszącym 4 050 EUR).

Ubezpieczenie wypadkowe

W przypadku ubezpieczenia wypadkowego, a więc świadczenia pieniężnego dla ubezpieczonego, którego niezdolność do pracy została spowodowana wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, to w większości państw członkowskich UE i OECD przewiduje się ten rodzaj ubezpieczenia społecznego. W niektórych państwach (np. Chorwacja, Estonia, Holandia, Słowenia, Węgry) niezdolność do pracy spowodowana wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową nie stanowi przedmiotu odrębnie wyróżnionego ubezpieczenia społecznego (czyli właśnie ubezpieczenia wypadkowego), lecz jest objęta przez pozostałe ubezpieczenia społeczne. Przykładowo za krótkoterminowe skutki niezdolności do pracy ubezpieczonemu przysługuje świadczenie chorobowe wypłacane na podstawie powszechnego ubezpieczenia chorobowego, zaś za długofalowe skutki niezdolności do pracy przysługuje świadczenie emerytalne lub rentowe na podstawie powszechnego ubezpieczenia emerytalnego lub rentowego. W większości przypadków osoby samozatrudnione podlegają obowiązkowi ubezpieczenia wypadkowego. Odmiennie przedstawia się sytuacja m.in. we Francji, w której samozatrudnieni oraz współpracujący z nimi małżonkowie podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu dobrowolnie. Również w Bułgarii, Czechach, Danii i na Łotwie samozatrudnieni nie są objęci obowiązkowym ubezpieczeniem wypadkowym.

Ubezpieczenie emerytalne

System zabezpieczenia emerytalnego finansowany jest ze składek pracowników i osób samozatrudnionych. W większości państw istnieją granice dochodu oraz granica wieku (np. między 16 a 66 rokiem życia), od której uzależniony jest obowiązek uiszczania składek. Wysokość uzyskiwanego świadczenia uzależniona jest od dochodu, wysokości składek i czasu trwania ubezpieczenia.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w udostępnionych przez unijny system MISSOC³, w większości państw UE system jest oparty na trzech filarach. Pierwszy filar – obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego, drugi filar – zakładowych funduszy emerytalnych i trzeci filar – dobrowolnej składki w zakresie prywatnego ubezpieczenia emerytalnego. Najczęściej stosowany jest wariant obowiązkowej składki do pierwszego filaru, w znacznej części połączony z obowiązkową składką do drugiego filaru. Systemy obejmują zarówno osoby pozostające w stosunku pracy jak i osoby samozatrudnione.

Świadczenia pierwszego filaru mogą być rozbudowane (np. w Norwegii) – dodatkowa emerytura zależna od dochodów, oparta na rocznych składkach emerytalnych, które odzwierciedlają poziom dochodów; emerytura podstawowa, oparta na okresie zamieszkania; emerytura minimalna dla osób, które nie są uprawnione do emerytury dodatkowej lub otrzymują bardzo niską emeryturę dodatkową.

Powszechny obowiązek odprowadzania składki w zakresie pierwszego filaru (na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne) przewidziany jest zarówno dla osób pozostających w stosunku pracy, jak i osób samozatrudnionych. W niektórych państwach obowiązek ten uzależniony jest od kryterium wysokości dochodu. Np. w Bułgarii, Rumunii, Słowacji, jeżeli ich średni miesięczny dochód netto jest równy lub przekracza minimalne wynagrodzenie czy w Irlandii gdy osoby samozatrudnione uzyskują roczny dochód poniżej 5 000 EUR). Po przekroczeniu określonego progu dochodu – odprowadzanie składki jest obowiązkowe.

W niektórych państwach drugi filar stanowi uzupełnienie obowiązkowe pierwszego filaru (np. w Grecji, Irlandii i Chorwacji). W Chorwacji udział w drugim filarze jest obowiązkowy dla osób poniżej 40 roku życia. Na Węgrzech drugi filar jest dobrowolny, a w Lichtensteinie jest obowiązkowy wyłącznie dla osób pozostających w stosunku pracy.

W zakresie trzeciego filaru – o ile system zabezpieczenia emerytalnego takowy przewiduje – istnieje pełna dobrowolność w doborze instrumentów emerytalnych prywatnego sektora ubezpieczeń.

³ <https://www.missoc.org/missoc-database/self-employed/>

Informacje o systemach ubezpieczenia społecznego w wybranych państwach

Republika Federalna Niemiec

W RFN, zgodnie z orzecznictwem Federalnego Trybunału Socjalnego, działalność na własny rachunek charakteryzuje się w szczególności tym, że jest ona wykonywana niezależnie, wiąże się z ryzykiem i możliwością dysponowania własną siłą roboczą, a działalność i godziny pracy mogą być swobodnie organizowane.

W RFN osoby prowadzące działalność na własny rachunek – w przeciwieństwie do pracowników – generalnie nie są objęte ustawowym ubezpieczeniem społecznym.

Istnieją jednak specjalne przepisy dla niektórych grup osób prowadzących działalność na własny rachunek, które są obowiązkowo ubezpieczone w ustawowym systemie ubezpieczeń emerytalnych. Należą do nich np. nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie w dziedzinach pielęgniarstwa, macierzyństwa, opieki nad niemowlętami i dziećmi, którzy nie zatrudniają żadnych pracowników, położne i asystentki położnicze, piloci morscy, artyści i publicyści, rzemieślnicy domowi, handlowcy którzy są zarejestrowani w rejestrze przedsiębiorców i osoby, które pracują na stałe i zasadniczo pracują tylko dla jednego klienta.

Istnieją także niezależne systemy zabezpieczenia społecznego dla członków „wolnych zawodów”, do których należą np. lekarze, farmaceuci, architekci, notariusze, prawnicy, dentyści, niektórzy psychologowie inżynierowie.

Osoby prowadzące działalność na własny rachunek, które nie są zobowiązane przez prawo do odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne mogą wykupić ubezpieczenie dobrowolne.

Stawka składki w powszechnym ubezpieczeniu emerytalnym w 2023 roku wynosi 18,6%. Osoby pracujące na własny rachunek podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu i dobrowolnie ubezpieczone osoby samozatrudnione, w przeciwieństwie do osób pozostających w stosunku pracy, sami opłacają składki na system emerytalny w pełnej wysokości.

W roku, w którym rozpoczyna się samozatrudnienie i w trzech kolejnych latach kalendarzowych, osoby samozatrudnione podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu płacą tylko połowę standardowej składki, która jest obliczana na

podstawie stawki składki na ubezpieczenie emerytalne na podstawie "fikcyjnego" dochodu w wysokości 50% kwoty referencyjnej

Samozatrudnieni artyści i publicyści

Metoda obliczania i stawka składki są identyczne jak dla osób pozostających w stosunku pracy. Samozatrudnieni artyści i publicyści, podobnie jak pracownicy, płacą tylko połowę składki ubezpieczeniowej.

Szwajcaria

Osoby prowadzące działalność na własny rachunek muszą przystąpić do branżowego funduszu w celu opłacania składek na pierwszy filar. Wysokość składek zależy od obrotów. W przeciwieństwie do pracowników, którzy płacą składki wspólnie z pracodawcą, osoby samozatrudnione muszą płacić je samodzielnie. Osoby samozatrudnione, które należą do stowarzyszenia branżowego, muszą dołączyć do funduszu branżowego⁴.

W przeciwieństwie do pracowników, osoby prowadzące działalność na własny rachunek nie podlegają obowiązkowemu pracownicemu programowi emerytalnemu, a zatem mogą swobodnie decydować o swoim ubezpieczeniu społecznym. Nie muszą wpłacać składek do drugiego filaru. Osoby samozatrudnione mogą wypłacić zgromadzony kapitał z okresu zatrudnienia, a następnie przystąpić do wybranego przez siebie funduszu emerytalnego. Podobnie jak w przypadku pierwszego filaru, samozatrudniony sam odpowiedzialny jest za wszystkie składki. Trzeci filar jest również opcjonalny.

Oprócz obowiązkowego podstawowego ubezpieczenia zdrowotnego, osoby prowadzące działalność na własny rachunek mogą swobodnie decydować, czy ubezpieczyć się od ryzyka utraty zarobków z powodu choroby lub wypadku. W odniesieniu do ryzyka związanego z firmą, niektóre ubezpieczenia są obowiązkowe (np. odpowiedzialność publiczna, ubezpieczenie od ognia), a niektóre dobrowolne (np. ochrona prawna, kradzież itp.). Osoby samozatrudnione nie mogą płacić składek na ubezpieczenie na wypadek bezrobocia.

⁴ KMU-Portal; <https://www.kmu.admin.ch/kmu/de/home/praktisches-wissen/kmu-gruenden/firmengruendung/erste-schritte/selbstaendigkeit-schweiz-leitfaden.html>

IV. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Projektowana regulacja będzie miała wpływ m.in. na:

- osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące – stopniowo uzyskiwałyby możliwość wyłączenia z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) – zmniejszenie wpływów z tytułu obowiązkowych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe spowoduje pogłębienie ujemnego salda wpływów i wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS),
- budżet państwa – projektowana regulacja będzie wiązała się z koniecznością zwiększenia wydatków z budżetu państwa do FUS w celu pokrycia zmniejszonych wpływów z tytułu składek.

V. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Uzasadnienie projektu nie zawiera informacji na temat jego konsultacji.

VI. Wpływ na sektor finansów publicznych

Projektowana zmiana będzie powodowała zmniejszenie dochodów budżetu państwa, zwiększając jego deficyt, a tym samym deficyt całego sektora finansów publicznych. Wnioskodawcy oszacowali roczną skalę zmniejszenia wpływów do FUS, która musiałaby zostać pokryta zwiększeniem dotacji budżetowej do tego funduszu, na poziomie ok. 3,4 mld zł. Została ona obliczona przy założeniu, że z możliwości rezygnacji opłacania składek zrezygnuje około 25% uprawnionych. Brak w uzasadnieniu źródeł danych, które posłużyły do obliczenia ww. kwoty oraz sposobu jej obliczenia, utrudnia weryfikację potencjalnych skutków finansowych projektowanej regulacji. Niemniej wydaje się, że jest ona mocno zaniżona, a potencjalny ubytek wpływów składkowych do FUS znacznie większy. Według danych ZUS na 30 czerwca 2023 r. łączna liczba aktywnych płatników składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe wynosiła 2,23 mln, w tym największą grupę stanowiły osoby fizyczne które opłacały tylko składki za siebie – 1,15 mln oraz osoby fizyczne opłacające składki za

siebie oraz innych – 726 tys. Ponadto 353 tys. osób stanowili płatnicy składek, którzy prowadzili działalność jako osoby prawne (tab.1).

Tab. 1 Aktywni płatnicy składek w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych według liczby ubezpieczonych u płatnika oraz statusu płatnika składek (stan na 30 czerwca 2023 r.)

Zakres liczby ubezpieczonych u płatnika	Liczba aktywnych płatników składek ogółem		Liczba aktywnych płatników składek - osoba fizyczna płacąca za siebie i innych	Liczba aktywnych płatników składek - osoba fizyczna płacąca sama za siebie	Liczba aktywnych płatników składek - osoba prawna
OGÓŁEM, w tym: ("Ogółem" zawiera również dane o płatnikach, którzy na koniec wskazanego okresu byli aktywni lecz nie byli płatnikami sami za siebie oraz nie było danych o liczbie ubezpieczonych u nich osób)	2 228 241		726 353	1 148 730	353 158
sam za siebie	1 148 730		--	1 148 730	--
1-9	787 670		584 123	--	203 547
10-20	92 751		44 004	--	48 747
21-49	55 922		11 816	--	44 106
50-249	34 918		2 613	--	32 305
250 i więcej	6 345		154	--	6 191

Źródło: Zakład Ubezpieczeń Społecznych Departament Statystyki i Prognoz Aktuariatnych. <https://psz.zus.pl/kategorie/platnicy-skladek/ubezpieczenia-emerytalne-i-rentowe> [dostęp: 21 listopada 2023 r.].

Proponowana regulacja będzie dotyczyć grupy około 1,88 mln płatników składek⁵, a ubytek wpływów FUS oszacowano w dwóch wariantach (tab. 2):

- 1) przy założeniu że z dobrowolnego ZUS skorzysta 25% uprawnionych, tj. na identycznym poziomie jak założyli wnioskodawcy,
- 2) przy założeniu że z dobrowolnego ZUS skorzysta dwukrotnie więcej, tj. 50% uprawnionych⁶.

⁵ 726 353 + 1 148 730 = 1 875 093

⁶ Wnioskodawcy przywołują w uzasadnieniu badanie z 2019 roku, w którym w przypadku dobrowolności rezygnację z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne zadeklarowało 45% przedsiębiorców

Tabela 2 Szacowany ubytek wpływów do FUS z tytułu rezygnacji przez część przedsiębiorców z ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i wypadkowego w 2024 roku (w zł)

Prognozowane przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w 2024 roku	7824
Podstawa wysokości składek ZUS dla przedsiębiorców stanowi 60% przeciętnego wynagrodzenia	4694,4
Składka emerytalna (19,52% podstawy)	916,3
Składka rentowa (8% podstawy)	375,6
Składka wypadkowa - od 0,67 do 3,33% podstawy, stopa procentowa jest zróżnicowana i zależy od liczby osób ubezpieczonych oraz branży, w której działa firma*	77,4
Łącznie obowiązkowe składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe w 2024 r.	1370,3
Roczny ubytek wpływów do FUS przy założeniu, że z dobrowolnego ZUS skorzysta ok. 25% uprawnionych (ok. 469 tys. osób)	7 708 256 714
Roczny ubytek wpływów do FUS przy założeniu, że z dobrowolnego ZUS skorzysta ok. 50% uprawnionych (ok. 938 tys. osób)	15 416 513 429

* przyjęto stawkę składki wypadkowej na poziomie połowy stawki maksymalnej, tj. 1,67%
Źródło: opracowanie własne

Tak więc w zależności od liczby przedsiębiorców, którzy zrezygnowaliby z obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, tylko w 2024 roku szacowany ubytek wpływów FUS, który musiałby zostać pokryty zwiększoną dotacją budżetową wyniesie od 7,7 do 15,4 mld zł. W przypadku dalszego procedowania projektowanej regulacji konieczna jest szczegółowa prognoza sporządzona przez ZUS dotycząca możliwej skali zmniejszenia wpływów składkowych do FUS.

Negatywne skutki projektowanej regulacji nie ograniczają się tylko do bieżącego zmniejszenia wpływów składkowych do FUS, które musiałyby zostać pokryte zwiększoną dotacją budżetową. Przyjęcie proponowanych regulacji będzie bowiem

<https://rzecznikmsp.gov.pl/wp-content/uploads/2019/05/Dobrowolny-ZUS.pdf> [dostęp: 21 listopada 2023 r.]

zwiększało w przyszłości liczbę wypłacanych z FUS emerytur w najniższej wysokości (od 1 marca 2023 r. – 1588,44 zł), których źródłem nie będą środki odłożone przez emeryta, lecz dotacja budżetowa. Dodatkowo powiększy się w przyszłości odsetek osób, które będą otrzymywać emerytury poniżej gwarantowanej przez państwo kwoty minimalnej, co będzie rodziło presję na zwiększenie środków na pomoc społeczną adresowaną do tej grupy beneficjentów.

VII. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Wpływ proponowanych rozwiązań na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodziny obywateli i gospodarstwa domowe nie jest jednoznaczny. Z jednej bowiem strony można przyjąć, że proponowane rozwiązanie będzie stanowiło zachętę do zakładania działalności gospodarczej, a środki finansowe pozostawione w dyspozycji przedsiębiorstw będą mogły zostać wykorzystane zarówno na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych, jak również na różnego rodzaju przedsięwzięcia inwestycyjne. Zredukowany zostałby również jeden z kosztów stałych, które przedsiębiorca musi ponosić często bez względu na wielkość generowanych dochodów. Ograniczone zostałyby również rozmiary szarej strefy, której całkowita wielkość w 2022 roku była szacowana nawet na 18,9% PKB⁷.

Z drugiej jednak strony w literaturze przedmiotu można odnaleźć argumenty wskazujące, że stosowanie ulg w składkach na ZUS dla przedsiębiorców i obserwowane w ostatnich latach ich rozszerzenie⁸ może rodzić skutki uboczne m.in.⁹:

⁷ J. Fundowicz, K. Łapiński, B. Wyżnikiewicz, D. Wyżnikiewicz, *Szara strefa 2022*, Raport Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych, Warszawa 2022, s. 17.

https://www.ipag.org.pl/Content/Uploaded/files/IPAG_Szara_Strefa_2022_final.pdf [dostęp: 21 listopada 2023 r.].

⁸ M.in. działalność nieewidencjonowana, ulga na start, preferencyjne składki, mały ZUS+ zob. https://www.zus.pl/documents/10182/167561/Ulotka_Masz+Wyb%C3%B3r.pdf/4db53585-b88d-7cea-11f3-674517bc4b7d [dostęp: 21 listopada 2023 r.].

⁹ J. Cieślik, *Samozatrudnienie w Polsce na tle tendencji ogólnoswiatowych: wyzwania w sferze polityki wspierania przedsiębiorczości i zabezpieczenia emerytalnego przedsiębiorców [w:] Uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce* (red. A. Grycuk, P. Russel), „Studia BAS” nr 2(58) 2019.

- stanowić zachętę do odejścia od wyżej oskładkowanych umów o pracę na rzecz jednoosobowej działalności;
- w wyniku rozszerzenia ulg w oskładkowaniu działalności gospodarczej zwiększa się liczba osób, które prowadzą bądź prowadziły w przeszłości działalność gospodarczą, a które nie zgromadzą odpowiednio wysokiego kapitału na indywidualnym koncie i subkoncie w ZUS, by otrzymać emeryturę w zagwarantowanym ustawowo minimalnym wymiarze.

Powyższe negatywne skutki mogą nasilić się wraz z wprowadzeniem zasady, iż składki na ubezpieczenia społeczne dla przedsiębiorców byłyby dobrowolne bez żadnych ograniczeń oraz przy utrzymaniu zasady, że państwo gwarantuje minimalną wysokość emerytury dla osób, które posiadają odpowiedni staż pracy (minimum 20-letni okres składowy i nieskładkowy dla kobiet i 25-letni dla mężczyzn)¹⁰. Wysokość składek, którą już obecnie płacą przedsiębiorcy powoduje, że znaczny odsetek przedsiębiorców po osiągnięciu wieku emerytalnego będzie mógł liczyć tylko na emeryturę minimalną. Po przyjęciu proponowanych rozwiązań i osiągnięciu minimalnego stażu pracy zniknie bodziec ekonomiczny do dalszego odprowadzania składek. Z ich punktu widzenia racjonalną decyzją ekonomiczną będzie wówczas zaprzestanie dalszego odprowadzania składek, nawet gdyby sytuacja finansowa przedsiębiorcy byłaby bardzo dobra.

VIII. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Projekt przewiduje rezygnację z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących. Prowadzi to do wyłączenia tej kategorii osób ze sfery ubezpieczeń społecznymi, w szczególności do wyeliminowania obowiązków związanych z opłacaniem składek, zgłaszaniem tych osób do ubezpieczeń społecznych, przekazywaniem i korygowaniem odpowiednich dokumentów i danych do ZUS. Tego rodzaju obowiązki będą nadal związane z ewentualnym zgłoszeniem się uprawnionych do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych.

¹⁰ Okresy nieskładkowe nie mogą stanowić więcej niż 1/3 łącznego stażu pracy.

IX. Wpływ na rynek pracy

Przyjęcie projektu może doprowadzić do zwiększenia samozatrudnienia, które pod względem obciążeń składowych będzie znacznie bardziej atrakcyjnym rozwiązaniem niż umowa o pracę¹¹. Tym samym projektowane przepisy mogą spowodować nie tylko to, że z dobrowolnego ZUS-u będzie chciała skorzystać znaczna część dotychczasowych przedsiębiorców, ale również pewien odsetek osób pracujących obecnie na etacie może być zainteresowany przejściem na samozatrudnienie. Skala tego zjawiska jest jednak trudna do oszacowania i wymagałaby bardziej pogłębionych badań.

X. Wpływ na pozostałe obszary

Przyjęcie projektu może przyczynić się do zwiększenia zainteresowania dobrowolnymi formami oszczędzania długoterminowego, w szczególności tymi, które pozwalają na osiągnięcie korzyści podatkowych¹². Dla przedsiębiorców możliwe jest oszczędzanie np. w ramach:

- indywidualnego konta emerytalnego (IKE),
- indywidualnego konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE),
- ogólnoeuropejskiego indywidualnego produktu emerytalnego (OIPE).

To z kolei będzie miało wpływ na rozwój rynków finansowych i Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych.

¹¹ Warto również zwrócić uwagę, że przepisy regulujące obecnie tzw. ulgę na start pozwalają przedsiębiorcy będącemu osobą fizyczną nie płacić składek na ubezpieczenie społeczne przez 6 miesięcy kalendarzowych, ale pod warunkiem że podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy albo podejmuje ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia i nie wykonuje jej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywał w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej. Proponowane rozwiązania nie zawierają w tym zakresie żadnych ograniczeń, poza stopniowym włączaniem kolejnych grup przedsiębiorców do katalogu podmiotów, wyłączonych z obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym

¹² Należy zwrócić uwagę, że w prawidłowo skonstruowanym systemie zabezpieczenia emerytalnego środki zgromadzone w ramach dobrowolnego zabezpieczenia emerytalnego powinny uzupełniać, a nie zastępować świadczenie otrzymywane z obowiązkowego, publicznego, repartycyjnego filaru systemu emerytalnego (ZUS). Za środki zgromadzone w IKE, IKZE, OIPE czy w ramach innych form lokowania oszczędności bardzo rzadko przedsiębiorca będzie mógł wykupić świadczenie dożywotnie, a jego wysokość zostanie ustalona wg mniej korzystnych zasad niż w systemie publicznym. Najczęściej wypłata środków będzie miała charakter jednorazowy lub okresowy, a po wyczerpaniu zgromadzonych oszczędności pozostanie jedynie świadczenie z ZUS lub w przypadku bardzo niskich dochodów – zwrócenie się o wsparcie do ośrodka pomocy społecznej.

XI. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Proponuje się, żeby zaprojektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. Jest to bardzo krótki okres *vacatio legis* wobec braku propozycji przepisów wykonawczych.

XII. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projekt i jego uzasadnienie nie odnoszą się do jego ewaluacji.

XIII. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Do projektu nie dołączono załączników.

Autorzy:

dr hab. Dorota Dzieñisiuk (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII)
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

dr Piotr Russel (pkt IV, VI, VII, IX, X)
specjalista ds. systemu gospodarczego
w Biurze Analiz Sejmowych

Bogdan Janowski (pkt III)
specjalista ds. międzynarodowych

Kaja Krawczyk (pkt III)
specjalista ds. międzynarodowych

Łukasz Żołądek (pkt III)
specjalista ds. międzynarodowych

Akceptował:
Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Przemysław Sobolewski

Deskryptory bazy REX: ocena skutków regulacji, działalność gospodarcza, ubezpieczenia społeczne, projekt ustawy, ZUS.

Weryfikacja: Dobromir Dziewułek (pkt III), Adam Karczmarek (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII), Zofia Szpringer (pkt IV, VI, VII, IX, X).

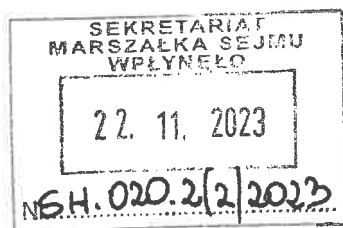
KONFEDERACJA
WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ

Warszawa, dnia 22 listopada 2023 r.

Michał Wawer

Posel na Sejm RP

Klub Poselski Konfederacja

Szanowny Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

niniejszym, działając jako przedstawiciel posłów wnioskodawców, wnoszę o uzupełnienie uzasadnienia do poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

złożonego na ręce Pana Marszałka w dniu 13 listopada 2023 r. o przewidywane skutki społeczne proponowanej regulacji.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-KP.020.4.9.2023

Data wpływu 23.11.2023

Z wyrazami szacunku,

Michał Wawer

Wiceprzewodniczący
Klubu Poselskiego Konfederacja

KONFEDERACJA
WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ

UZUPEŁNIENIE UZASADNIENIA

Do uzasadnienia niniejszego projektu, po zdaniu: „Dzięki temu będą one mogły stać się kołem zamachowym dla wzrostu gospodarczego oraz wzrostu innowacyjności i produktywności całej gospodarki.” dodaje się zdanie:

„Projekt ustawy odniesie pozytywne skutki społeczne. Wzrost gospodarczy w Polsce spowodowany przez ułatwienie działalności gospodarczej przedsiębiorcom, którzy nie będą musieli płacić wysokich składek na ZUS przyczyni się bowiem do zwiększenia bezpieczeństwa finansowego polskich rodzin, zapobiegnie groźbie ubóstwa oraz zahamuje proces degradacji społecznej przedsiębiorców, ich rodzin oraz pracowników. Przedsiębiorcy, którzy corocznie musieli płacić coraz wyższe składki na ZUS nie mogli bowiem rozwinąć swoich skrzydeł, a przez to zapewnić godnego życia sobie i swoim rodzinom. Nie mogli także zapewnić wyższych wynagrodzeń swoim pracownikom. Proponowane zmiany w ustawie spowodują, że w ich kieszeniach pozostanie więcej pieniędzy, co przyczyni się do wzrostu oszczędności, inwestycji i zatrudnienia, a przez to do zwiększenia konkurencyjności polskich firm na arenie międzynarodowej.”

GŁÓWNY INSPEKTOR PRACY

Katarzyna Łażewska-Hrycko

Warszawa, 2023-11-28

UNP:GIP-23-117759

GIP-GPP.021.14.2023.2

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

RECEPCJA ZŁOŻENIA
Lp. 05.175.577.2020
Data wpływu 1.12.2020

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo z dnia 20 listopada br., znak: SPS-WP.020.4.7.2023, uprzejmie informuję, że nie zgłaszam uwag do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych**. Kwestie regulowane w tym projekcie, tj. zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby z nimi współpracujące, pozostają poza zakresem właściwości Państwowej Inspekcji Pracy.

Z poważaniem

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDENTA SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.4.15.2020

01.12.2023

Data wpływu

Katarzyna Łażewska-Hrycko

Główny Inspektor Pracy

/-podpisano elektronicznie/

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

Gdańsk, 19 grudnia 2023 r.

SP/103351/945/2023

SP/103352/946/2023

SEKRETARIAT ZŁOY SZEFAMG

L.dz. 15.175.609.2023

Data wpływu 22.12.2023

Szanowny Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu RP

dot. pism: SPS-WP.020.4.7.2023, SPS-WP.020.5.8.2023

W załączeniu przesyłam decyzje Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 160/23 ws. opinii o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz nr 161/23 ws. opinii o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wraz z autopoprawką autorstwa KP Konfederacji, z prośbą o zapoznanie się z ich treścią i uwzględnienie podczas dalszych prac nad projektami.

Z poważaniem

Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”
Grzegorz Adamowicz

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.4.11.2023

Data wpływu 22.12.2023

Decyzja
Prezydium KK
nr 160/23

ws. opinii o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy
o systemie ubezpieczeń społecznych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” jednoznacznie krytycznie ocenia poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (przedstawiciel posłów wnioskodawców p. Michał Wawer).

Opiniowany projekt zawiera fundamentalne propozycje zmian w systemie ubezpieczeń społecznych, takie jak:

- dobrowolna składka na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób samozatrudnionych,
- wprowadzenie nowej konstrukcji dobrowolnego ubezpieczenia wypadkowego (w dotychczasowym porządku prawnym niewystępujące),
- zmiana w obszarze konstrukcji dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (w dotychczasowym porządku prawnym dobrowolne ubezpieczenie chorobowe dotyczy ubezpieczonych podlegających obowiązkowej składce na ubezpieczenie emerytalne i rentowe).

Zdaniem Prezydium KK wprowadzenie głębokich zmian systemowych nie powinno być przedstawiane bez oceny skutków regulacji (OSR). Zatem taki projekt grupy posłów można traktować wyłącznie jako sygnał polityczny preferowanego kierunku zmian, a przez to nie ma możliwości z nim polemiki.

Ponadto legislacyjna skrótowość przedmiotowego projektu i brak odniesień do innych ustaw stanowiących część systemu ubezpieczeń społecznych pokazuje, że projekt nie został poważnie przemyślany. Technika legislacyjna, a wskazując precyzyjnie, brak uwzględnienia powiązań pomiędzy rozwiązaniami w poszczególnych ustawach z zakresu ubezpieczeń społecznych – sprawia, że proponowane rozwiązania są niemożliwe do przyjęcia.

W opinii Prezydium KK przyjęcie opiniowanego projektu przyczyni się do zwiększenia liczby osób w wieku poprodukcyjnym, które nabędą prawo do skrajnie niskich emerytur (co dodatkowo obciąży koszty funkcjonowania systemu pomocy społecznej) czy wywołania olbrzymiej presji polegającej na wypychaniu pracowników ze stosunku pracy

w kierunku relacji określanych potocznie jako b2b, w których organizator pracy nawiązuje umowy z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą. Co więcej, projekt w żaden sposób nie bierze pod uwagę już istniejących preferencji w zakresie opłacania składki (rodzi się przykładowe pytanie czy także w okresie opłacania tzw. małego ZUS jego postanowienia znajdują zastosowanie).

W ocenie Prezydium KK istotą problemu nie jest bieżące uszczuplenie środków wpływających do FUS jaki wywołałaby realizacja projektu, ale jego skutki długofalowe.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” apeluje do posłów o większy namysł nad składanymi projektami oraz uwzględnianie w nich obowiązujących zapisów Konstytucji RP oraz wiążących Polskę umów międzynarodowych takich jak Europejska Karta Społeczna oraz dokumentów programowych Unii Europejskiej takich jak Europejski Filar Praw Socjalnych. Zwracamy uwagę, że Polska wielokrotnie w zaleceniach krajowych wynikających z procedury Semestru Europejskiego otrzymywała uwagi wskazujące na konieczność poprawy jakości legislacji. Pewnym elementem jest poprawa jakości projektów poselskich, tak aby nie były one manifestami politycznymi a względnie przemyślanymi konstrukcjami legislacyjnymi.

Gdańsk, 19 grudnia 2023 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Zastępca Przewodniczącego KK
Sekretarz KK
NSZZ „Solidarność”

Grzegorz Adamowicz